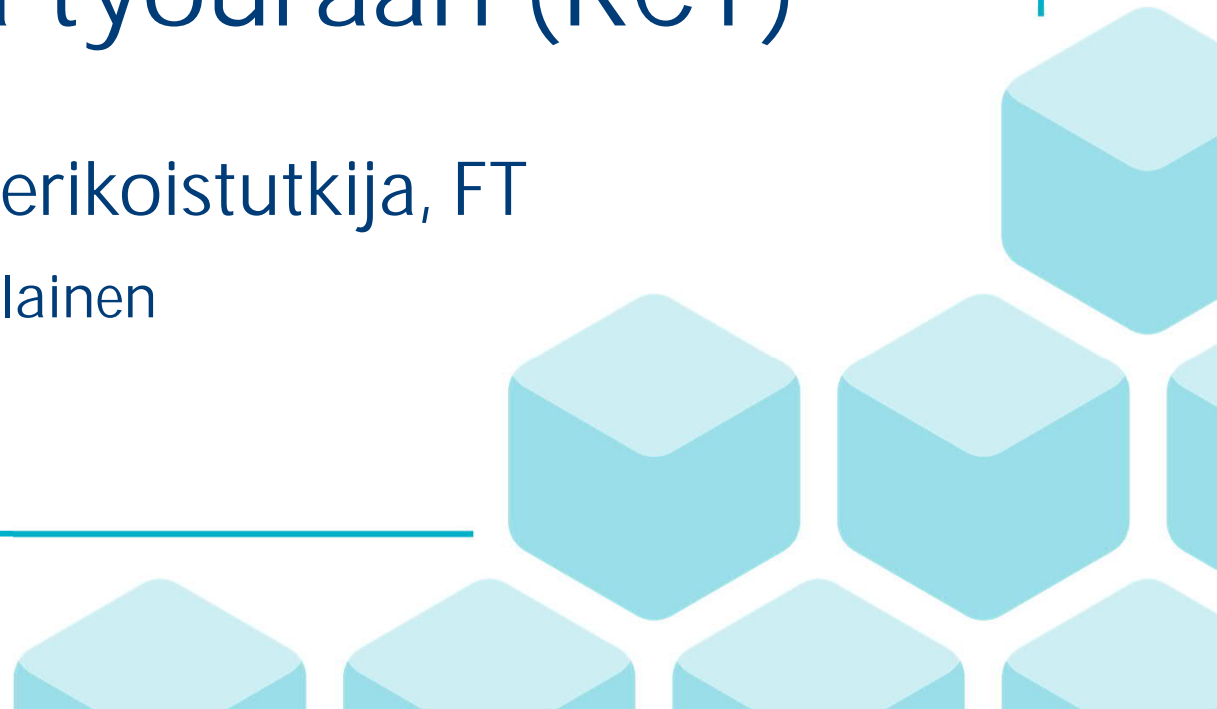

Työurajohtaminen

- vertaisryhmävalmennuksen vaikutukset varttuneiden työntekijöiden työhyvinvointiin ja työuraan (RCT)

Mervi Ruokolainen, erikoistutkija, FT

@mhruokolainen

Työuran loppuvaihe: varttuneiden haasteet 1/2

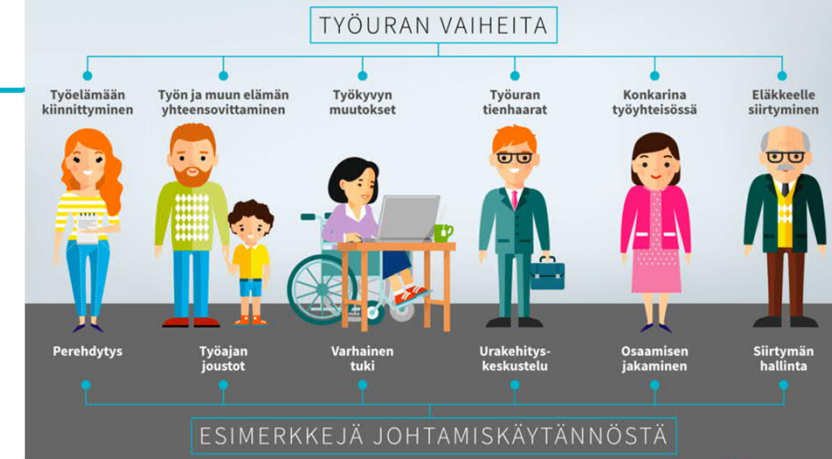
- Yli 55-vuotiaiden työllisyysaste on Suomessa selvästi muita Pohjoismaita matalampi (OECD 2019) ja työhön paluu työttömyyden jälkeen erityisen haastavaa (Kurvinen ym. 2016).
- Varttuneisiin työntekijöihin kohdistetaan ikään perustuvaa syrjintää sekä monia kielteisiä ennakkoluuloja ja asenteita, jotka voivat muodostua huomattavaksi vastoinkäymiseksi työuralla (Ng & Feldman 2012; Harris ym. 2018).
- Varttuneilla työntekijöillä itsellään voi olla kielteisiä ennakkoluuloja ikääntymistä kohtaan, jotka voivat muodostuvat itseään toteuttaviksi ennusteiksi (Levy, 2009).
- Ikäsyrjinnän kokemus heikentää itsetuntoa ja uskoa omaan kykyihin, motivaatiota kehittää itseään ja työtään ja hyvinvointia sekä vahvistaa eläköitymisajatuksia ja varhentaa eläköitymistä (mm. Bayl-Smith & Griffin 2014; Griffin ym. 2016; Maurer ym. 2008; Shippee ym. 2017).

Työuran loppuvaihe: varttuneiden haasteet 2/2

- Varttuneiden työntekijöiden osaamisen kehittämiseen panostetaan nuorempia ikäryhmiä vähemmän (EU-OSHA 2017; Lyly-Yrjänäinen 2019).
- Varttuneilla työntekijöillä voi olla heikompi motivaatio kehittää itseään ja edetä urallaan sekä heikompi usko omaisiin kykyihinsä oppia uutta (Damman ym. 2013; Kooij ym. 2011).
  - Eläkeiän lähestyminen voi kapeuttaa aikahorisonttia, jolloin tyydytään helposti nykyiseen olotilaan itsensä ja osaamisensa kehittämisen sijaan (Carstensen ym. 1999).
- Monissa fyysisesti vaativissa tehtävissä fyysisen työkyvyn heikkenemisestä voi tulla merkittävä este työssä jatkamiselle (van den Berg ym. 2009).
- Varttuneilla työntekijöillä voi olla myös työn ja yksityiselämän yhteensovittamisen haasteita liittyen iäkkäiden omaisten hoivavastuiden yleistymiseen (Sutela ym. 2019).

Työurajohtaminen

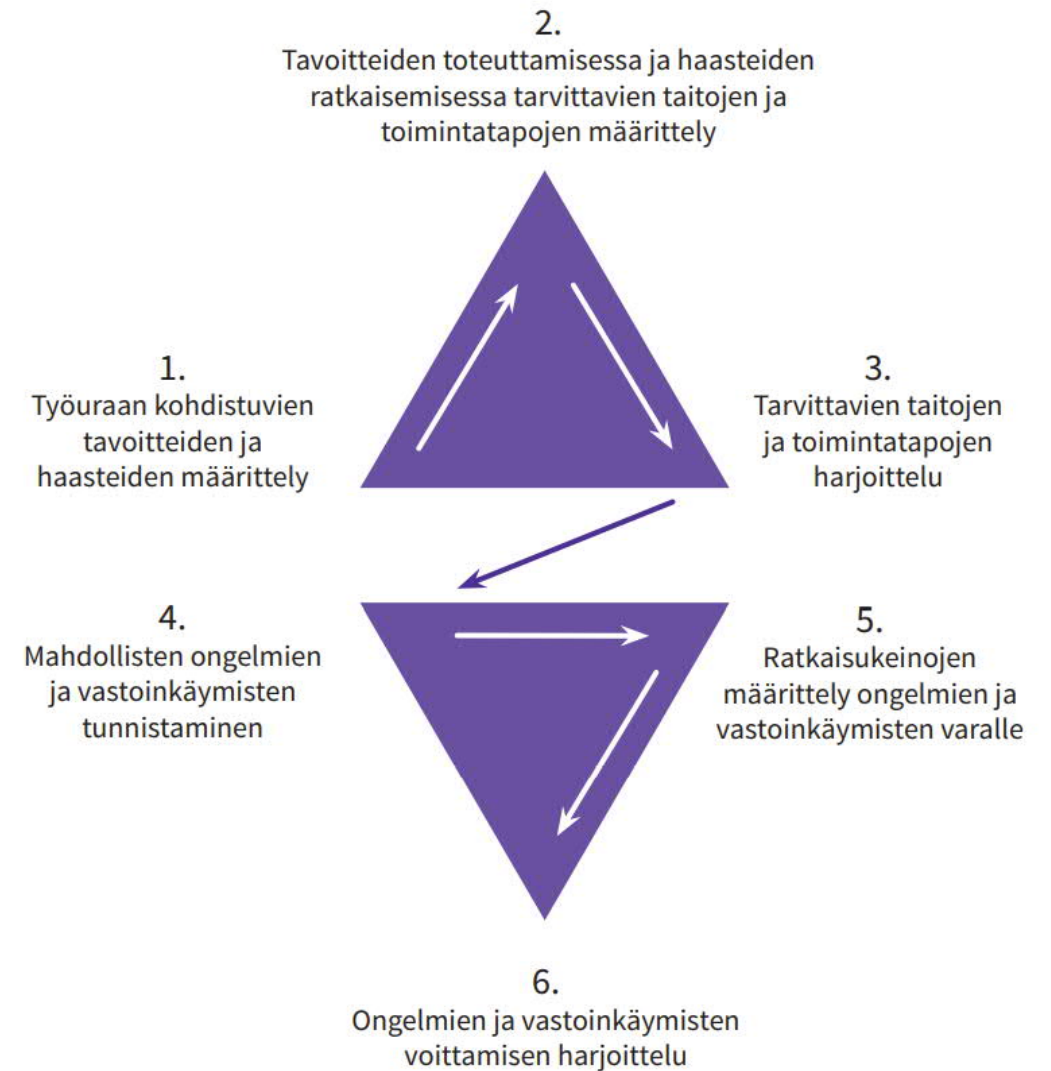
- “Kehittyneempi” ikäjohtamisajattelu (ns. ikäjohtaminen vol. 2)
  - Huomio iän sijaan työuran eri vaiheisiin -> työurasiirtymät keskeisiä paikkoja vaikuttaa
  - Enemmän huomiota ennaltaehkäisyyn kuin korjaaviin toimenpiteisiin
- Tavoitteena vahvistaa yksilön omaa työuran hallintaa työuran ja elämän eri vaiheissa
  - Huomioidaan työntekijät yksilöinä ja vahvistetaan heidän omaa toimijuuttaan (“bottom-up näkökulma”).
  - Ajatellaan, että jokaisella työntekijällä on monia sekä heitä itseään että organisaatiota hyödyntäviä voimavaroja ja vahvuuksia, joita voidaan vahvistaa.
  - Uskotaan, että työntekijöillä on halu ja motivaatio oman työnsä ja uransa hallintaan.
  - Tuetaan työntekijää hänen vastoinkäymisissään.

"Työn imua uran seniorivaiheeseen" -vertaisryhmävalmennus

Valmistautuneisuus työuran hallintaan

- Valmennuksen tavoitteena on vahvistaa työntekijän valmistautuneisuutta oman työuransa hallintaan (career management preparedness; Vuori ym. 2019).
- Valmistautuneisuus:
  - pystyvyyden tunteen vahvistaminen omaan osaamiseen, työkykyyn ja työllistyvyyteen liittyen
  - tiedollisia ja emotionaalisia valmiuksia varautua vastoinkäymisiin
- Hyödynnetään Ajzenin (1991) suunnitellun käyttäytymisen teoriaa, Meichenbaumin (2007) vastoinkäymisiin varautumisen teoriaa sekä Banduran (1986) sosiaalisen oppimisen teoriaa.

Uranhallinnassa tarvittavien taitojen oppiminen ja vastoinkäymisiin varautuminen

Työn imua uran seniorivaiheeseen

RYHMÄMENETELMÄ
TYÖORGANISAATIOILLE,
OSALLISTUJAT 10-20
TYÖNTEKIJÄÄ/ESIMIESTÄ

2 OHJAAJAA (HR JA/TAI
TTH), JOTKA ON KOULUTETTU
(TTL:SSA).

PERUSTUU AKTIIVISEN
OPPIMISEN MENETELMIIN,
TYÖNTEKIJÄLÄHTÖISYYTEEN
JA VERTAISTUKEEN

AIHEITA OVAT:
SENIORITAIKOT, TYÖKYVYN
EDISTÄMINEN, KOETUN
TYÖLLISTETTÄVYYDEN
EDISTÄMINEN, VASTOIN-
KÄYMISIIN VARAUTUMINEN

MENETELMÄÄN
KUULUU
**OHJAAJAN
KÄSIKIRJA JA
OSALLISTUJAN
TYÖKIRJA**

"Työssä vai eläkkeellä" -interventiotutkimus (RCT)

Journal of Vocational Behavior 115 (2019) 103327

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

 Journal of Vocational Behavior

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jvb

Enhancing late-career management among aging employees – A randomized controlled trial[☆]

Jukka Vuori*, Kaisa Törnroos, Mervi Ruokolainen, Marjo Wallin

Finnish Institute of Occupational Health, P.O. Box 18, 00032 Helsinki, Finland

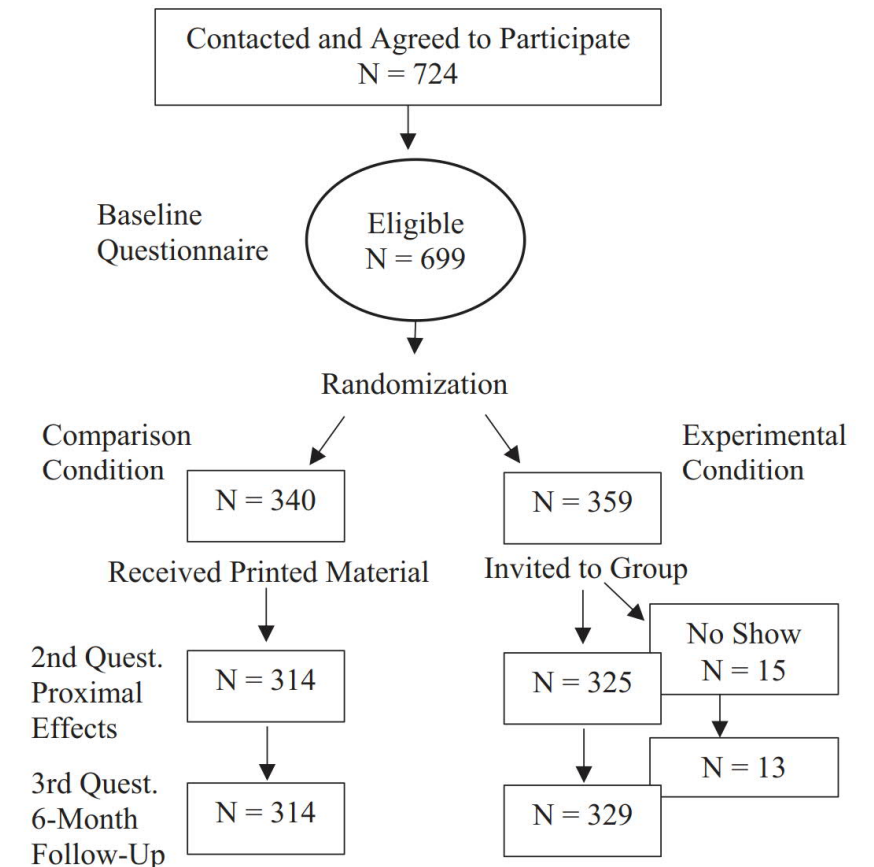

Tutkimusta rahoittivat: Työsuojelurahasto (114071) ja Suomen Akatemia (301489).

Tutkimusaineisto ja -menetelmä

- 17 suomalaista organisaatiota eri toimialoilta (6 yksityistä (32 %) ja 11 julkista (68 %) organisaatiota)
- N = 699
  - Koeryhmä (n= 359)
  - Kontrolliryhmä (n = 340)
- Ryhmiä yhteensä 31 kpl
- Osallistujien keski-ikä: 58 vuotta
- Naisia 79 %
- Koulutus: 33 % lukio tai ammattillinen koulutus

Fig. 1. Study design and study participants (quest = questionnaire).

Mittarit

Mittari	Osioiden lkm	Esimerkkiväittämä	Cronbachin alfa (T1/T3)
Valmistautuneisuus (Vuori & Vinokur 2005; Vuori ym. 2012, 2019)	15	Kuinka hyvin uskot... pystyväsi tuomaan esille taitosi tai kokemuksesi	.84 / .86 (T2)
Koettu ikäsyrrjintä (QPSNordic; Pahkin ym. 2008; BaylSmith & Griffin 2014)	4	Minun kokemustani vanhempana työntekijänä arvostetaan työpaikallani (R)	.75 / .76
Työn imu (UWES; Schaufeli ym. 2006)	9	Olen innostunut työstäni	.95 / .96
Tulevaisuusorientaatio (Future Time Perspective Scale; Carstensen & Lang 1996)	3	Elämässäni on paljon aikaa jäljellä tehdä uusia suunnitelmia työuraani ajatellen	.62 / .61
Koettu työkyky (Työkykyindeksi; Tuomi ym. 1998)	3	Oletetaan, että työkykysi on parhaimmillaan saanut 10 pistettä. Minkä pistemäärän antaisit nykyiselle työkyvyillesi	.60 / .61
Masennusoireet (PHQ-9; Kroenke ym. 2001)	9	Asioiden tekeminen kiinnostaa hyvin vähän tai ei juuri tuota mielihyvää	.81 / .86

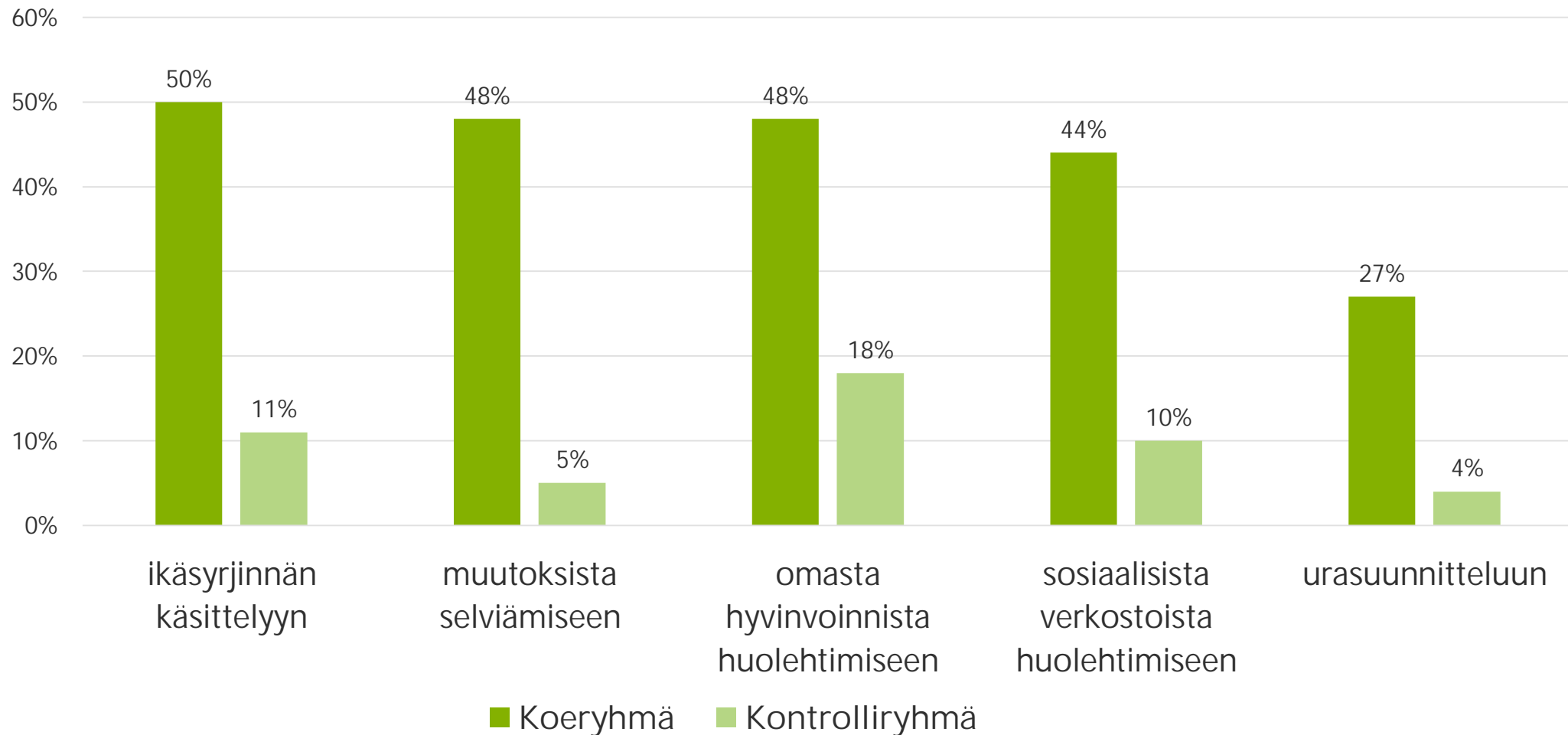
Intervention päävaikutukset, välittävät ja muuntavat vaikutukset

	Valmistautuneisuus T2	Ikäyrjinnän kokemus T3	Työn imu T3	Tulevaisuus-orientaatio T3	Masennus-oireet T3	Työkyky T3
	β	β	β	β	β	β
Intervention päävaikutus	0.11***	-0.09**	0.06*	0.07*	0.03	0.02
Valmistautuneisuus mediaattorina	-	-0.03***	0.02**	0.02**	-0.01*	0.02**
Interaktio: intervention*koulutustaso	-	0.08*	Matalamman koulutustason omaavat osallistujat hyötyivät interventiosta eniten suhteessa koettuun ikäyrjintään. Osallistujat, joilla oli itseä nuorempi esimies, hyötyivät interventiosta eniten suhteessa koettuun ikäyrjintään.			
Interaktio: interventio*esimiehen ikä	-	-0.11**				

Note. Mixed effects models with controlled clustering at organizational level. Adjusted for age, gender and baseline measurement of outcome variables.

Valmennettavien kokemuksia

Valmennus tarjosi paljon/erittäin paljon keinoja...

Johtopäätökset 1/2

- “Työn imua uran seniorivaiheeseen” on näyttöön perustuva ja vaikuttavaksi osoitettu ryhmävalmennusmenetelmä, jolla pystytään vahvistamaan varttuneen työntekijän työuran hallintaa, työn imua ja tulevaisuuden näkymiä työssä sekä vähentämään koettu ikäsyrojintää.
  - Valmennus vastaa työuran loppuvaiheessa koettuihin ja ikääntyville työntekijöille tyypillisiin haasteisiin.
  - Valmennus hyödyttää mahdollisesti eniten niitä, joiden resurssit tai mahdollisuudet työssä ovat muita heikommat.
  - Valmennus tarjoaa ikääntyville työntekijöille mahdollisuuden purkaa sisäistettyä ikäsyrojinnän kokemusta ja ikääntymiseen liittyviä omia kielteisiä näkemyksiään (Ruokolainen ym. valmisteilla).

Johtopäätökset 2/2

- Parantunut työuran hallinta työuran loppupuolella voi mahdollisesti jatkaa myös työuria. [Vaikutus voidaan tutkia rekistereiden perusteella myöhemmin].
- Työuran loppuvaihe on tuottelias ja aktiivinen uravaihe, jossa varttuneet työntekijät asettavat myös uusia työhön liittyviä tavoitteita eivätkä vain "passiivisesti" sopeudu lähestyvään eläköitymiseen.
  - Uusien tavoitteiden asettamiseen näyttää motivoituvan vahvimmin ne työntekijät, joiden organisaatiot ovat "jähmeitä ja joustamattomimpia" (Heckausen ym. valmisteilla).

JATKOSSA

- Lähiesimies ja työura ikääntyvässä työelämässä – Interventiotutkimus (RCT)
  - Työterveyslaitoksen toteuttama (Ruokolainen & tutkimusryhmä) ja Työsuojelurahaston rahoittama tutkimushanke, joka alkaa 1.1.2021.

Työterveyslaitos

KIITOS!

@mhruokolainen

ttl.fi

@tyoterveys
@fioh

tyoterveyslaitos

tyoterveys

Tyoterveyslaitos

Tärkeimmät lähteet

Bayl-Smith & Griffin (2014). Age discrimination in the workplace: Identifying as a late career worker and its relationship with engagement and intended retirement age. *Journal of Applied Social Psychology*, 44, 588–599.

Carstensen ym. (1999). Taking time seriously – A theory of socioemotional selectivity. *American Psychologist* 54, 165-181.

Damman ym. (2013). Late-career work disengagement: the role of proximity to retirement and career experiences. *Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 68, 455-463.

Harris ym. (2018). Ageism and the older worker: A Scoping Review. *The Gerontologist*, 58, e1-e14.

Kooij ym. (2011). Age and work-related motives. Results of a meta-analysis. *Journal of Organizational Behavior*, 32, 192-225.

Lyly-Yrjänäinen (2019). Työolobarometri 2018. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, 2019:51.

Ng & Feldman (2012). Evaluating six common stereotypes about older workers with meta-analytical data. *Personnel Psychology*, 65, 821-858.

Van den Berg ym. (2009). The effects of work-related and individual factors on the work ability index: A systematic review. *Career Developmental International*, 13, 85-94.

Vuori ym. (2019). Enhancing late-career management among aging employees – A randomized controlled trial. *Journal of Vocational Behavior*, 115, painossa.

Vuori & Toppinen-Tanner (2015). Enhancing career management preparedness and mental health. Teoksessa *Sustainable Working Lives - Managing Work Transitions and Health throughout the Life Course*. New York: Springer.